

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- пропозиція інформації про поточну економічну ситуацію, нових положеннях законодавства, торговельних можливостях на місцевому й закордонному ринках, про продукцію й новітні технології й інші важливі відомості, що впливають на діяльність і зростання малих і середніх підприємств;
- утворення офісів, що зв'язують малий бізнес і велику промисловість;
- організація зустрічей "покупець-продавець";
- проведення досліджень для малого бізнесу тощо.

Наведене коло можливих послуг Палати для малого підприємництва досить велике, і не всі вони можуть бути необхідні тому або іншому підприємству. Тому, насамперед, Палаті необхідно більш чітко визначитися з набором послуг, що найбільше повно відповідав би потребам її членів.

Крім того, ТПП України також варто вживати заходів з підтримки зовнішньоторговельної діяльності малих підприємств. Сьогодні більшість українських малих підприємств, як правило, не підготовлені для діяльності на зовнішніх ринках, погано розбираються в кон'юктурі конкретних товарних ринків, не мають досвід контрактної роботи. До того ж їхня продукція найчастіше неконкурентоспроможна на закордонних ринках. Крім того, сучасний етап розвитку характеризується низкою особливостей, які в цілому не сприятливі для активного включення малого й середнього підприємництва в міжнародне співробітництво (нестійкий стан української економіки, відсутність господарської стабільності, нерозв'язаність проблем оподаткування, правова неврегульованість багатьох сторін малого бізнесу). У даних умовах зовсім необхідна допомога Палати. При цьому мова йде як про підтримку матеріальними ресурсами з метою освоєння нових технологічних процесів і підняття конкурентоздатності продукції, що (для цього потрібно створювати спеціальні фонди), так і про інформаційне й організаційне забезпечення, що дозволяє підприємцям одержувати вичерпну інформацію про ринкові умови, закордонних партнерів і можливості встановлення стійких зв'язків.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Совет руководителей торгово-промышленных палат государств-участников СНГ. Сборник нормативных документов и справочных материалов / Под ред. Ю.Н. Морозова и др. – Москва, ТПП – Информ. – 2011. – 356 с.
2. Болдир Г.М. Взаємозв'язок функцій підприємств і торгово-промислових палат // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и при-лечения инвестиций: региональный аспект. Сборник научных трудов. - Донецк, 2008. – С. 313-320.
3. Чижиков Г.Д. Участь бизнес-асоциаций в проектуванні регіонального розвитку в контексті розвитку ЗЕД // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и при-лечения инвестиций: региональный аспект. Сборник научных трудов. - Донецк, 2007. – С. 77-88.
4. Офіційний сайт торгово-промислової палати України [Електронний документ]. – Режим доступа. – <http://www.ucci.org.ua>.
5. Офіційний сайт світової мережі торгово-промислових палат [Електронний документ]. – Режим доступа. – <http://www.worldchambers.com>.

РЕЗЮМЕ

Торгово-промышленные палаты представляют собой одну из форм объединения торгово-промышленных кругов, которая работает в системе "бизнес для бизнеса" и нацелена на поиск рынков сбыта, разработку комплекса услуг для поддержки бизнеса, содействие отладке и развитию международных связей. В мировой практике государственные и частные торгово-промышленные палаты приобрели значительное развитие. В статье проведены исследования относительно определения места и оценки уровня участия торгово-промышленных палат в процессе формирования и реализации стратегии развития малого и среднего бизнеса страны. Сделан анализ деятельности торгово-промышленных палат в сфере поддержки развития предпринимательства на просторе СНГ, в том числе и в Украине, выявлены проблемы, которые препятствуют реализации их потенциала и предложены пути их преодоления.

Ключевые слова: торгово-промышленная палата, бизнес-ассоциация, малое и среднее предпринимательство, субконтракция, кластеры, содействие, развитие, поддержка, сотрудничество.

РЕЗЮМЕ

Торгово-промислові палати являють собою одну з форм об'єднання торгово-промислових кіл, яка працює в системі «бізнес для бізнесу» і націлена пошук ринків збуту, розробку комплексу послуг для підтримки бізнесу, сприяння налагодженню та розвитку міжнародних зв'язків. У світовій практиці державні та приватні торгово-промислові палати набули значного розвитку. У статті проведено дослідження щодо визначення місця та оцінки рівня участі торгово-промислових палат в процесі формування та реалізації стратегії розвитку малого та середнього бізнесу країни. Зроблений аналіз діяльності торгово-промислових палат у сфері підтримки розвитку підприємництва на просторі СНД, в тому числі й в Україні, висвітлено проблеми, що перешкоджають реалізації їх потенціалу та запропоновано шляхи їх розв'язання.

Ключові слова: торгово-промислова палата, бізнес-асоціація, мале підприємництво, субконтракція, кластери, сприяння, розвиток, підтримка, співробітництво.

SUMMARY

Trade-industrial chambers present itself one of the forms of the association trade-industrial circle, which works in system "business for business" and it is aimed on searching for sales market, development of the complex of the services for support of the business, assistance to debug and development of the international relationships. In world practical person trade-industrial chambers has gained the significant development. In article it is organized for determinations of the place and estimations level of the trade-industrial chambers participation in process of the shaping and realization to strategies of the development small and average business of the country. It is made analysis to activity trade-industrial chambers in sphere of support of the development enterprise on elbowroom CIS, including in Ukraine, is revealed problems, which prevent the realization of their potential and is offered way their decision.

Key words: trade-industrial chamber, business-association, small enterprise, subcontracting, clusters, assistance, development, support, cooperation.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ ЯК НАПРЯМ ФОРМУВАННЯ ЙОГО МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Шишацький А.В., Голова Донецької облдержадміністрації

Аналіз світового досвіду показує, що в умовах формування інноваційно орієнтованої глобальної економіки зростання конкурентоспроможності регіонів розвинутих країн світу базується на використанні сфери знань і високих технологій, а їх ефективне поєднання гарантує прогресивний розвиток якості життя населення.

Інноваційний розвиток регіонів як важливий чинник їх економічного зростання й формування міжнародної конкурентоспроможності висвітлюється в наукових працях О. Амоші, Л. Антоноук, В. Гесця, М. Чумаченка та інших. Аналіз опублікованих праць із даної проблематики дає підстави дійти висновку, що дослідження напрямів сталого розвитку регіонів країни на засадах інноваційної моделі потребують постійного аналізу й удосконалення відповідно до світових тенденцій.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Сталий розвиток регіонів неможливо реалізувати без низки програмних документів (стратегії соціально-економічного розвитку та розроблених на її базі щорічних програм). Реалізація заходів програмних документів сприяла вирішенню багатьох соціальних проблем в області та створенню умов щодо соціально-економічної стабільності в регіоні. При тому, що ситуація в реальному секторі економіки, як і в цілому у світовій економіці, була не сприятливою.

За січень-листопад 2012 року обсяг промислового виробництва у порівнювальних цінах до відповідного періоду 2011 року зменшився на 5,0%. Спад виробництва зумовлений зниженням попиту та цін на зовнішніх ринках збуту металу (35,8% – частка металургійної галузі в обсязі реалізації, 80% продукції галузі експортується).

Обсяг виробництва скоротився в металургії на 14,3%. Випуск чавуну зменшився на 9,2%, сталі – на 16,3%, готового прокату чорних металів – на 14,2%, труб з чорних металів – на 23,5%.

Скорочення виробництва в металургії спричинило зниження обсягів промислової продукції і в галузях, технологічно пов'язаних в єдиному процесі виробництва чорних металів – на підприємствах з виробництва коксу (на 8,1%), флюсоделомітної (на 4,6%) та вогнетривкої (на 19%) продукції.

Зменшився обсяг виробництва в машинобудуванні на 3,5%, електроенергетиці – на 0,6%.

Позитивна динаміка зберігається у вугільній промисловості – приріст виробництва на 11,1%, хімічній і нафтохімічній промисловості – на 6,5% та целюлозно-паперовому виробництві – на 2,6%.

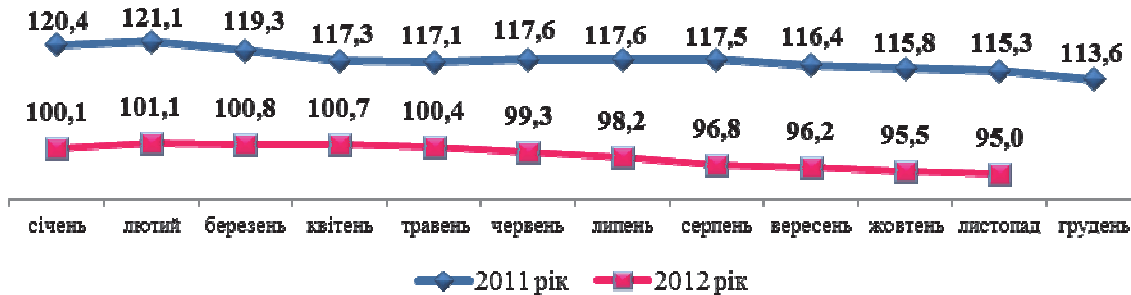

Рис. 1. Динаміка промислового виробництва
(наростаючим підсумком з початку року у % до відповідного періоду попереднього року)

Обсяг реалізованої промислової продукції у діючих цінах за 11 місяців 2012 року склав 203,9 млрд. грн., що менше проти рівня відповідного періоду 2011 року на 9,0%, або на 20,2 млрд. грн.

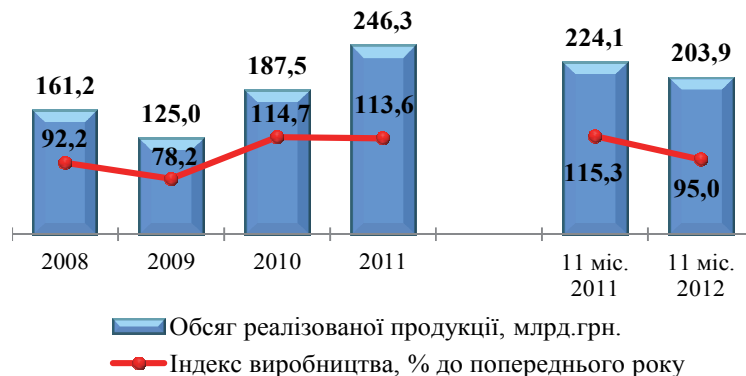

Рис. 2. Динаміка обсягів реалізованої продукції та індексу виробництва в Донецькій області, 2008-2011 рр. та за 11 місяців 2012 р. у порівнянні із аналогічним періодом 2011 р.

Середня ціна 1 т експортованого металу зменшилась на 11,9%.

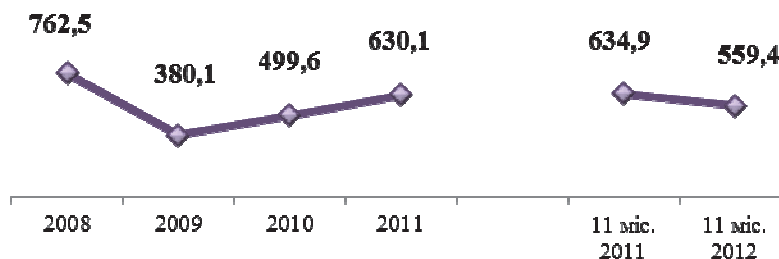

Рис. 3. Динаміка середніх експортних цін на чорні метали, дол. США / т

Зовнішньоторговельний обіг товарами в порівнянні з січнем-листопадом 2011 року зменшився на 10,7% через скорочення експортних поставок на 16,2%. Експорт чорних металів зменшився на 25,1% і склав 7,3 млрд. дол. США (55,3% в експорті товарів). Імпорт товарів збільшився на 8,5%. Коефіцієнт покриття експортом імпорту зменшився до 2,7 проти 3,5. Сальдо зовнішньоторговельного обігу позитивне – 8,3 млрд. дол. США (зменшення на 26,0%). Експорт товарів здійснювався до 138 країн, імпорт – з 106 країн світу. Найбільшим торговельним партнером є Російська Федерація (28,7% зовнішньоторговельного обігу).

**ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ:
РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ**

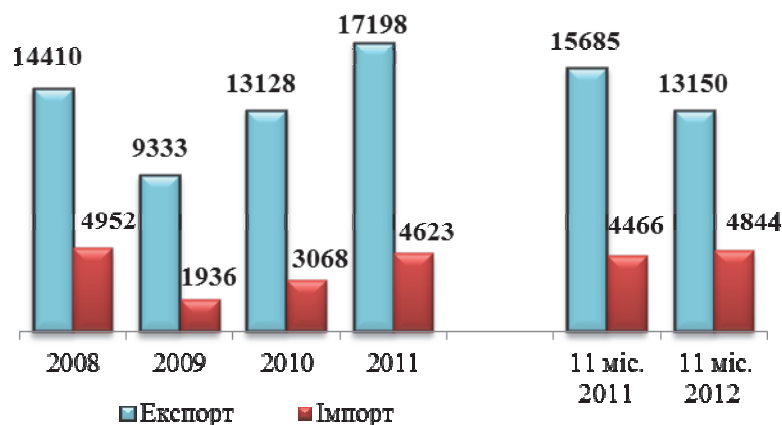

Рис. 4. Динаміка зовнішньоторговельних операцій, млн. дол. США

Але і в цих умовах, з метою створення конкурентоспроможних виробництв за пріоритетними напрямками інноваційного розвитку регіону, підприємствами, організаціями та установами в 2012 році розпочато 54 проекти, на які спрямовано 263,3 млн. грн. (72,4% від передбаченого Програмою обсягу фінансування), з них із держбюджету – 2,8 млн. грн. (22,4%), власних коштів підприємств – 149,6 млн. грн. (62,7%).

У 2012 році в промисловому комплексі реалізовувались заходи з реконструкції та модернізації виробництв:

- ПАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь» впроваджено у виробництво установку контрольованого охолодження у товстостіловому цеху;
- ПрАТ «Донецьксталь» - металургійний завод введено з експлуатації останні 4 мартенівські печі, ведеться будівництво електросталеплавильної печі;
- ПАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча» введено в дію турбоповітродувку № 3, проводяться пусконаладжувальні роботи установки вдування пилувугільного палива у горн доменних печей;
- ПрАТ «Макіївкокс» побудовано цех очищення коксового газу від сірководню;
- ПАТ «Енергомашспецсталь» введено до експлуатації сталеплавильний комплекс.

Створено підприємство з виробництва вітрових енергоустановок потужністю 2,5 МВт і вище – ТОВ «Фурлендер Віндтехнолоджі». У ТОВ «Вітряний парк «Новоазовський» введено до експлуатації 13 вітроенергоустановок типу «Furlander» потужністю 2,5 МВт кожна (загальна потужність вітропарку – 57,5 МВт). На вуглевидобувних підприємствах області введено в дію 38 лав, з них на шахті №1/3 «Новоградівська» ДП «Селідіввугілля» – потужну лаву з навантаженням 2300 т вугілля на добу.

З метою розвитку зовнішніх зв'язків області у 2012 році продовжувалась співпраця в рамках угод про співробітництво з 15 регіонами іноземних держав: Курської, Ростовської, Саратовської, Свердловської, Новосибірської, Нижегородської, Белгородської, Московської областями, Краснодарським краєм і м. Москва (Російська Федерація), Мінської областю (Республіка Білорусь), Нижньосілезьким воєводством (Республіка Польща), Моравсько-Сілезьким краєм (Чеська Республіка) та Хякімікама Балканського і Лебаського веляятів (Туркменістан). Крім того, було підготовлено проекти Угод про співробітництво з Республікою Татарстан (РФ) та Оренбурзькою областю (РФ).

Активно працював Єврорегіон «Донбас». На сьогодні кількість повноправних учасників цього транскордонного об'єднання на українсько-російському кордоні збільшено до трьох. Приєднання Донецької області України відбулось 19 жовтня 2011 р.

Відповідно до установчих документів сформовано організаційну структуру Єврорегіону, яка включає Раду Єврорегіону (по 5 представників від кожної зі сторін) та Секретаріат Єврорегіону (по 3 представники від кожної зі сторін). Зазначені органи Єврорегіону виконують координаційні, дорадчі й представницькі функції, пов'язані з реалізацією цілей створення об'єднання (сприяння соціально-економічному розвитку прикордонних регіонів, охороні навколишнього середовища, науковому, освітньому, культурному і спортивному співробітництву учасників об'єднання).

На регіональному рівні для забезпечення функціонування Єврорегіону працюють регіональні відділення Секретаріату та 5 постійних робочих груп за напрямками «Розвиток економічного співробітництва, промислова кооперація, співробітництво у сфері стандартизації, метрології та сертифікації», «Розвиток агропромислового комплексу», «Планування та розвиток прикордонної інфраструктури, логістики і транспорту», «Охорона навколишнього природного середовища», «Гармонізація нормативно-правової бази України та РФ з питань транскордонного співробітництва».

Рішенням Ради Єврорегіону «Донбас» від 10.04.2012 затверджено програмний документ, який фіксує стратегічні цілі та завдання розвитку Єврорегіону «Донбас» в довгостроковій перспективі та шляхи розв'язання визначених проблем його розвитку – Стратегію соціально-економічного розвитку Єврорегіону «Донбас» до 2020 року. Щорічно складається план роботи Єврорегіону, який включає завдання і заходи співробітництва в рамках Єврорегіону на короткостроковий період.

Для популяризації Єврорегіону «Донбас» та формування його позитивного іміджу у 2011 році розпочав роботу інформаційний Інтернет-портал Єврорегіону (www.euroregion-donbass.ru).

У листопаді поточного року Єврорегіон «Донбас» був презентований на Генеральній Асамблеї Асоціації Європейських Прикордонних Регіонів у Берліні (7.11.2012 року).

Донецька область має 11 угод про співробітництво з регіонами України у торговельній, економічній, науково-технічній, гуманітарній, культурній та інших сферах: АР Крим, Дніпропетровською, Івано-Франківською, Кіровоградською, Львівською, Тернопільською, Херсонською, Полтавською, Запорізькою, Волинською областями і містом Київ.

У 2012 році область відвідали 26 делегацій з 19 країн світу (Аргентини, Білорусі, Великобританії, Грузії, Ірану, Ізраїлю, Італії, Канади, Китаю, Нідерландів, Польщі, США, Туркменістану, Фінляндії, Франції, ФРН, Чехії, Швейцарії та Японії), у тому числі делегація Європейського Парламенту. З офіційними візитами в області були Надзвичайні і Повноважні Посли іноземних держав в Україні, а саме: Аргентини (двічі), Великобританії, Італії, Ірану, Ізраїлю, Канади, ФРН, Фінляндії, Швейцарії, Франції та Японії.

Протягом 9 місяців 2012 року приріст іноземного акціонерного капіталу склав 261,3 млн. дол. США, а загальний його обсяг наростаючим підсумком за всі роки інвестування на початок жовтня досяг 2913,2 млн. дол. США (для порівняння: за 9 місяців 2011 року приріст іноземного акціонерного капіталу склав 195,6 млн. дол. США). За цим показником Донецька область зайняла третє місце в країні, поступившись лише Києву і Дніпропетровській області, і вперше за останні роки випередила Харківську область. Питома вага іноземного акціонерного капіталу, що надійшов в регіон, в загальному його обсязі по Україні становить 5,5%. У розрахунку на одиницю населення цей показник становить 661 дол. США.

Прямі інвестиції надійшли з 60 країн світу. У галузевій структурі іноземного акціонерного капіталу, що надійшов за всі роки, перше місце займають операції з нерухомим майном та надання послуг підприємцям – 593 млн. дол. США, або 20,4% обласного обсягу, другу позицію – металургія 559,9 млн. дол. США, або 19,2%. Про наявність прямих іноземних інвестицій відзвітували 649 підприємств області. Найбільші обсяги

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

інвестицій зосереджені на підприємствах м. Донецька – 56,9% загального обсягу, м. Маріуполя, – 16,1%, м. Горлівки – 6,2%, м. Артемівська – 5,4%, м. Макіївки – 4,5%.

За 9 місяців 2012 року підприємствами і організаціями Донецької області за рахунок всіх джерел фінансування освоєно 21,7 млрд. грн. капітальних інвестицій (без ПДДВ), що склало майже восьму частину їхнього загального обсягу в Україні. За цим показником регіон посів в країні друге місце після м. Києва.

Основним джерелом фінансування інвестиційної діяльності залишаються власні кошти підприємств і організацій 66,3% (14,4 млрд. грн.), на другому місці кредити банків, позики та інші джерела фінансування - 17,9% (3,9 млрд. грн.). За рахунок коштів державного бюджету освоєно 12,8% (2,8 млрд. грн.) капітальних інвестицій. Питома вага капітальних інвестицій за рахунок коштів місцевих бюджетів складає 3,0% (653,8 млн. грн.).

Із загального обсягу капітальних інвестицій – 47,6% вкладено у будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт будівель і споруд, 46% – у придбання машин, обладнання, інвентарю та транспортних засобів. Інші інвестиції спрямовані в інші матеріальні та нематеріальні активи.

Порівняно з 9 місяцями 2011 року обсяг капітальних інвестицій у розвиток економіки області збільшився на 36,4% (у порівнянних цінах). Такий результат був досягнутий при високій базі порівняння (за 9 місяців 2011 року приріст капітальних інвестицій порівняно з аналогічним періодом 2010 року становив 43,8%). Якщо у 2011 році і першій половині 2012 року настільки висока динаміка значною мірою була досягнута за рахунок спорудження об'єктів транспортної інфраструктури, готельного господарства, спортивних споруд до Євро-2012, то зараз збереження інвестиційної активності можливо, насамперед, за рахунок модернізації підприємств базових галузей економіки, а також розвитку житлового будівництва.

Найбільші суми надійшли по проектах:

– ПрАТ «Міллер Брендз Україна» – «Придбання та монтаж обладнання - проект «Фаза-62» (м. Донецьк, загальною вартістю 1600,0 млн. грн.) – 695,0 млн. грн.;

– Філія ПрАТ «Донецьксталь» – металургійний завод» – «Заміна мартенівського способу виробництва на електросталеплавильний» (м. Донецьк, загальною вартістю 1361,3 млн. грн.) – 261,8 млн. грн.;

– ПАТ «Маріупольській металургійний комбінат ім. Ілліча» – «Будівництво установки вдування пиловогнеливого палива у гори доменних печей» (м. Маріуполь, загальною вартістю 484,5 млн. грн.) – 235,3 млн. грн.;

– ПАТ «Енергомашспецсталь» – «Придбання, модернізація і введення в експлуатацію металообробних верстатів» (м. Краматорськ загальною вартістю 286,8 млн. грн.) – 176,5 млн. грн.;

– ПрАТ «Макіївкокс» – «Будівництво турбінного відділення парокотельного цеху» (м. Макіївка, загальною вартістю 201,0 млн. грн.) – 126,6 млн. грн.;

– ТОВ «Українські аерозолі» – «Реконструкція ділянки виробництва алюмінієвого балону» (м. Донецьк, загальною вартістю 119,5 млн. грн.) – 119,5 млн. грн.

– Крім проектів, які вже успішно реалізуються, розроблені та впроваджуються такі важливі для розвитку регіону проекти:

– проект у сфері енергозберігаючих заходів та технологій з будівництва повітрярозділювальної установки для забезпечення промисловими газами Єнаківського металургійного заводу. Проект впроваджує французька компанія «Ер Лікід». 18 жовтня 2012 року в рамках роботи V Міжнародного інвестиційного саміту, який проходив у Донецьку, був здійснений старт реалізації цього проекту. Відбулася символічна закладка першого каменя фундаменту за участю Президента України В.Ф. Януковича. Вартість проекту 100 млн. євро. У результаті використання інвестором енергозберігаючого обладнання і матеріалів для зведення установки очікується економія і раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;

– проект компанії «Шелл» з розробки газових родовищ на території Донецької області. Прогнозний ресурс оцінюється в 4,054 трлн. м³. 24 травня 2012 року компанія «Шелл» була визначена переможцем конкурсу на право укладення договору про розподіл продукції на розробку Юзівської площі. На території Донецької області родовище займає площу 5046 км² і охоплює Краснолиманський, Слов'янський, Олександрівський, Костянтинівський, Артемівський і Ясинуватський райони;

– планується реалізувати на території Донецької області інвестиційний проект з будівництва сміттєзбиральних машин. Вартість проекту 10 млн. євро, планований випуск – 1 тис. вантажних машин на рік, створення 250 нових робочих місць. Французька компанія «Бетен» завершує проведення дослідження щодо доцільності будівництва такого заводу.

Ряд проектів було реалізовано в межах Державної цільової програми з підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. 14 травня 2012 року введено в експлуатацію новий пасажирський термінал у КП «Міжнародний аеропорт Донецьк». Пропускна спроможність аероузла комплексу 3100 пасажирів на годину, загальна площа будівлі 58,7 тис. м², загальна кошторисна вартість 3247,2 млн. грн. 21 травня 2012 року завершено та введено в експлуатацію комплексну реконструкцію і будівництво залізничного вокзального комплексу станції Донецьк ДП «Донецька залізниця». Пропускна спроможність оновленого залізничного вокзалу - 35 тис. пас. на добу. Загальна кошторисна вартість об'єкту 1165,6 млн. грн.

Для запровадження прискореного руху пасажирських поїздів на залізничному напрямку Львів-Київ-Донецьк Донецькою залізницею модернізовано 212,4 км. магістралі на ділянці від станції Донецьк до станції Лозова. Загальна кошторисна вартість робіт склала 759,98 млн. грн. Швидкісний рух поїздів дальнього сполучення марки «Хюндай» відкрито 7 червня 2012 року.

За сприяння Донецької обласної адміністрації з метою встановлення довгострокового економічного співробітництва проведено українсько-німецький форум «Шахтний метан», бізнес-зустріч з представниками 6 фінських компаній, українсько-чеський бізнес-форум у рамках Днів Чехії у м. Донецьк, українсько-хорватський бізнес-форум «Нові можливості ефективної співпраці Хорватії та Донецької області», українсько-кіпрський бізнес-форум «Кіпр: міжнародний діловий і фінансовий центр. Перспективи співпраці між Кіпром та Україною».

Відповідно до Звіту про конкурентоспроможність регіонів України 2011 [5], опублікованого Фондом «Ефективне Управління», Донецька область посіла 5-те місце в рейтингу конкурентоспроможності регіонів України. Порівняно з рейтингом 2010 року Донецька область поліпшила свої позиції, піднявшись на одну позицію. При цьому регіон втратив одну позицію за групою складових «базові вимоги», але піднявся на одну і дві позиції за групами «посилювачі ефективності» і «чинники інновацій і розвитку» відповідно.

Найкращі оцінки Донецька область отримала за «рівень розвитку фінансового ринку» (2-ге місце серед 27 регіонів України), «розмір ринку» (3-тє місце), «рівень розвитку бізнесу» та «інновації» (в обох випадках 2-ге місце).

За оцінками на 2011 рік Донецька область покращила свої позиції за складовою «рівень розвитку фінансового ринку», піднявшись на два рядки в регіональному рейтингу.

Донецька область посідає 1-ше місце серед регіонів України за індексом обсягу зовнішнього ринку, що, зокрема, зумовлено високою часткою експорту від ВРП, оцінка за якою відповідає 17-му місцю серед 142 країн світу.

Донецька область посіла 2-ге місце за двома складовими з групи «чинники інновацій і розвитку», завдяки високим позиціям за більшістю показників цієї групи. Зокрема, регіон лідирує за рівнем розвитку кластерів (1-ше місце серед 27 регіонів України), рівнем витрат компаній на наукові та дослідницькі роботи (2-ге місце), а також за співпрацею університетів і бізнесу (2-ге місце). Оцінка рівня розвитку кластерів представниками регіонального бізнесу зросла за рік на півтора бали і відповідає дуже високому 6-му місцю у світовому рейтингу.

Слід зазначити, що показник «Рівень розвитку бізнесу» стосується загальної якості бізнес-мереж регіону, а також складності операцій і стратегій окремо взятих фірм. Це впливає на рівень ефективності при виробництві товарів і послуг, що, у свою чергу, збільшує продуктивність і підвищує конкурентоспроможність регіону та країни в цілому. Коли компанії та постачальники об'єднані у групи (кластери) і географічно перебувають недалеко один від одного, ефективність зростає, з'являється більше можливостей для інновацій,

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

зменшується кількість бар'єрів для створення нових фірм. У результаті індивідуальної діяльності та розробки стратегій фірм (брендинг, маркетинг, наявність ланцюга створення доданої вартості, виробництво унікальних і складних товарів) виникають комплексні та сучасні бізнес-процеси, оскільки нові ідеї переходять від одних компаній до інших [8].

Існуюча в регіоні мережа інтегрованих бізнес-структур у стала підставою для отримання високих оцінок рівня розвитку кластерів. Ураховуючи експертну методику розрахунку даного показника, можна зробити висновок скоріше про високий рівень розвитку мережі міжфірмових коопераційних зв'язків і потенціал створення розвинутих інноваційних кластерних мереж у майбутньому, що сприятимуть реалізації науково-технологічного потенціалу області як одного з визначальних факторів забезпечення її високої конкурентоспроможності.

Однією з апробованих форм інтенсифікації інноваційного розвитку регіонів є технопарки як форма ефективного зближення науки та виробництва шляхом скорочення тривалості циклу «фундаментальні дослідження – прикладні розробки – упровадження у виробництво». Крім того, технопарки можуть стати механізмом каталізації розвитку інноваційних кластерних утворень, що відповідає новим державним завданням.

Відповідно до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» технологічний парк (технопарк) – юридична особа або група юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [1].

Станом на початок 2012 р., відповідно до Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», в Україні діє 16 технопарків, з яких за оцінками Державного Агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України дійсно працюють 8. Українські технопарки за минулий період – це: 116 проектів; 3551 створених нових робочих місць; 12,3 млрд. грн. реалізованої інноваційної продукції (у т.ч. 1,7 млрд. грн. – експорту); 0,9 млрд. грн. відрахувань до бюджету; 0,48 млрд. грн. державної підтримки інноваційних проектів [7].

Створення мережі українських технопарків відбувається в умовах ринку науково-технічної продукції, що формується, в Україні під впливом низки несприятливих факторів, найважливішими з яких є такі:

- обмежений попит на інноваційні пропозиції всередині країни;
- низька платоспроможність вітчизняних споживачів нової техніки;
- обмежені можливості фінансування інноваційної діяльності з державного бюджету;
- відсутність зацікавленості фінансових і банківсько-кредитних систем у підтримці інноваційних проектів;
- наявність конкуренції на внутрішніх ринках з боку західних фірм розробників технологій, виробників і постачальників

матеріалів, устаткування й технологій у цілому [6].

Основними цілями створення технопарків в Україні є [4]:

збереження в умовах переходу до ринкової економіки науково-технічного потенціалу України і його спрямованість на розв'язання актуальних проблем промислового виробництва, сільського господарства й інноваційного розвитку для подолання кризових явищ в економічному і соціальному розвитку країни;

розробка, упровадження у виробництво і випуск високотехнологічної наукоємної продукції, що стане конкурентоспроможною на світових і внутрішніх ринках та приведе до збільшення експортного потенціалу України і зниження залежності від імпорту;

підготовка вчених і фахівців до роботи в умовах ринку, зокрема комерціалізація наукових розробок;

залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій у науково-технічну сферу.

Програмою економічного і соціального розвитку Донецької області на 2013 рік одним з головних пріоритетів визначено створення умов для активізації інноваційно-інвестиційної діяльності [3].

Питання створення індустріальних та наукових парків у Донецькій області, яке стоїть на порядку денному для обговорення регіональним комітетом з економічних реформ при Донецькій облдержадміністрації, дозволить суттєво прискорити розвиток регіону.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14>
2. Бюлетень Головного управління статистики у Донецькій області «Промисловість Донецької області за січень-листопад 2012 року»
3. Довідка про рішення колегії облдержадміністрації з питання «Про проект Програми економічного і соціального розвитку Донецької області на 2013 рік»
4. Дорошко О.О. Технопарки як засіб стимулювання інноваційної діяльності / О.О. Дорошко // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=507>
5. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.feg.org.ua/docs/Presentation_of_the_Report_on_Competitiveness_of_Ukraine_2011.pdf
6. Тараненко О.М. Історія та проблеми становлення технопарків в Україні [Електронний ресурс] / О.М. Тараненко. – Режим доступу: <http://intellect21.edu.ua/?p=243>
7. Технологічні парки України [Електронний ресурс] / Аналітична доповідь Державного Агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України. – Режим доступу: <http://www.dkni.gov.ua/2010-09-09-12-22-00/2010-09-09-12-24-35/139-2010-10-07-08-58-30>
8. The Global Competitiveness Report 2012-2013: Full Data Edition. – World Economic Forum: Geneva. – 2012.

РЕЗЮМЕ

Статтю присвячено дослідженню напрямів сталого розвитку регіонів на засадах інноваційної моделі відповідно до сучасних світових тенденцій. Проаналізовано результати реалізації заходів Програми економічного і соціального розвитку Донецької області на 2012 рік. Наведено оцінку динаміки змін параметрів, що визначають рівень конкурентоспроможності регіонів України. Процес створення технопарків в Україні визначено як механізм каталізації інноваційного розвитку її регіонів.

Ключові слова: конкурентоспроможність регіону, інноваційний розвиток, технопарки, кластери.

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена исследованию направлений устойчивого развития регионов на основе инновационной модели в соответствии с современными мировыми тенденциями. Проанализированы результаты реализации мероприятий Программы экономического и социального развития Донецкой области на 2012 год. Представлена оценка динамики измененных параметров, определяющих уровень конкурентоспособности регионов Украины. Процесс создания технопарков в Украине определен как механизм каталитизации инновационного развития ее регионов.

Ключевые слова: конкурентоспособность региона, инновационное развитие, технопарки, кластеры.

SUMMARY

The article deals with areas of sustainable development of the regions on the basis of an innovative model in accordance with current international trends. The results of implementation of the Program of economic and social development of the Donetsk region in 2012. The estimation of the dynamics of changes in the parameters that determine the competitiveness of the regions of Ukraine. The process of creating parks in Ukraine is defined as a mechanism to catalyze innovative development of its regions.

Keywords: regional competitiveness, innovation development, technology parks, clusters.